

DISPOSITIONES HOMILETICÆ
IN TEXTUS POENITENTIALESDierum Solennium precum,
Anni 1709.

Postquam DEO *benedicente*, jam per quadraginta tres annos in usum *Sacri Ministerii*, quod DEO in Diocesi hac Aboensi servit, singulis fere annis editæ sunt *Dispositiones homileticæ*, in *Textus*, solennibus publicarum precum & gratiarum actionum diebus, ex mandato REGUM *Augustissimorum*, *Patrum patriæ*, tractandos. Illarum autem pars maxima, in *Fasciculum* ante XVI. annos congesta reperitur; non est quod hinc expectes, *Lector Benevole*, novum, si forte denuo idem *Textus* recurrunt, laborem; Siquidem in illorum *explicatione*, prior sensus vix unquam deseri potest; in *applicatione* vero, cum & temporum diversa sit ratio, aliquando in pace, nunc in belli periculis vivimus, & Ecclesiarum auditorumve multiplex datur discrepantia, V. D. Ministris, quos sollicitos tenet anxia animarum cura, ex *Divino Scriptura Sacra* fonte, ubertim subministrantur pio & prudenti zelo dicenda: quamobrem commode concionaturos ad dictum remittimus *Fasciculum*, ubi idem denuo tractandus exponitur *Textus*. Sic Die I. solennibus precibus & poenitentiali devotione a. d. 30. Aprilis hujus anni, ex mandato *Celsissimi SENATUS REGII*, celebrato, *Textus* primus Dan. 9: v. 19. cum v. 18. explicatur in *Fascicul.* pag. 372. *Textus* alter Psal. 46: v. 11, 12. pag. 318. & tertius, Prov. 16: v. 7. plenius enucleatur pag. 311. Quo manductionis nostræ compendio, etiam ad sequentium dierum *Textus* usuri sumus; non enim vel prolixitate vel alia ostentatione, nomen in laboribus, quos simplicitas & poenitentia-
is humilitas postulant, quarimus.

1145
Habere, Christus enim exiit, cum ipsius perfectione non tegitur homo. Aug.
Via itaque illa triplex, perfectionis novae, quam, prout ex mystica do-
gmata eudant, nescit Spiritus Dei, exulet, *purgativa, illuminativa, &*
unitiva: haecque triplici Salomonis via, qua melior non datur, inceda-
mus, ita hic triplex sapientiae funis non facile rumpetur, Eccl. 4. v. 12.
Non a Satana, hoste poenitentiae, hoc poenitentiali die, non a cruce &
afflictionibus, Rom. 8. v. 37. non a morte, &c.

CONCIO II.

TEXTUS Nahum 1: v. 7. explicatus Die IV. Conc. 1.

A. 1690. vid. Fasc. p. 647.

CONCIO III.

TEXTUS I. Joh. 3: v. 21, 22. expositus Die III. Conc. 3.

A. 1690. vid. Fasc. p. 643.

Dies III a. d. 18. Julii.

CONCIO I.

Parasc. Ps. 119: v. 30. vid. Fasc. p. 305.

TEXTUS Ezech. 18: v. 9.

EXord. 1. Sam. 2: v. 30. Omnibus, honorem & venerationem Dei tam
natura quam Scriptura injungit, Rom. 2: v. 14, 15. huc tota lex
moralis tendit, (ex qua precipue ea que ad primum preceptum tradi
solent, repeti &urgeri possunt.) Specialis Divinus honor hic intenditur,
qui in mandatorum Divinorum observacione situs est, propter cujus
omissionem, hic cum filiis, addita poenae denunciatione, carpitur Eli:
etiam Saul, quod illum omitendo, verum neglexerit sacrificium,
1. Sam 15: v. 22, 23. Laudi autem ducitur omnibus Sanctis quod hujus
officii immemores non fuerint, Daut. 1: v. 36. 2. Par. 22: v. 9. & 31. v. 20, 21.
2. Reg. 14: v. 8. Job. 1: v. 8. Hebr. 3: v. 2, 5. Quos Deus vicissim hono-
rauit, insigne in ipsos beneficium, gratiam tam temporalem, quam
aeternam conferens. Textus noster idem svadet:

Prop. I. Proborum officium.

II. DEI beneficium.

Votum Psal. 119: v. 135.

Postquam idololatram & graviora carnis opera, redarguerit Prophetâ in præcedentibus Textum, rem in compendium mittit, & omnia mandatorum Divinorum observatione puræ & sinceræ comprehendit, ubi

I. Proborum officium. Part. prior. lab. vid. Fasc. p. 509. seq.

II. Dei beneficium. Geminum est (1) Probitalis. S. Justitiæ imputatio; *Thetâren from Man / מן צדק ה' justus hic.* Quemadmodum enim hoc a Deo expeditum officium, non coacte sed libero & spontaneo præstat spiritu, adeoque id fide, intuitu gratiæ Divinæ facit, ideoque Dei beneficium non ex merito sed ex gratia experitur. Justus reputatur coram Deo & hominibus. (1) coram Deo, quia a Deo est, 3. Joh. v. 11. in ipso opera sua facit, Joh. 3: 21. In fide, Hebr. 11: v. 6. Jac. 2: v. 23. In Christi doctrina manet, 2. Joh. 1: 19. in charitate ad ipsum 1. Joh. 5: v. 2. a Deo nati sunt, & in ipsum credunt, 1. Joh. 5: 11. (2) Coram hominibus. Quia spiritualis illa operum bonitas in civili & morali relucet bonitate, adeoque in foro soli justii reputantur ab hominibus, Jac. 1: v. 24. & exemplo suo alios ad bona opera invitant. Hebr. 10: v. 24. Jac. 2: v. 18. Ex tali justitia recta probitas exurgit, quam interpret svecanus etiam respexit.

II. Vita oblatio. *Han Hal fâ-lesiva. מן חיה מן חיה vivendo vivet.*

Non tantum extera, in pace & tranquillitate 1. Reg. 4: v. 35. 2 Reg. 18: v. 31. Jer. 14: v. 13. in annonæ caritate Deus ipsum bonorum affluentia pascet, & valetudinarium reficiet, Ps. 25: v. 13. & 31: v. 19. & 37. v. 19. Verum etiam interne, spirituales vivet vitam fidei, Rom. 8. v. 11. 2. Cor. 6: v. 16. & 12: v. 9. Eph. 3: v. 17. & tandem æternam, Joh. 5: v. 24.

usus. Mandatorum Divinorum observantia Christianorum gloria. Psal. 119. &c. Componenda vita nostra ad horum tenorem, digne vocationi nostræ in præceptis Dei tam positivis quam negativis ambulando, Jos. 1: v. 8. quod cum in fidei virtute fieri debeat, Rom. 4: v. 20. Col. 2: v. 6, 7. per justitiam Christi meritoriam justii reputamur. Gen. 5: v. 6. Gal. 3: v. 6. Hocque poenitentiali die a peccatorum sordibus mundemur. 1. Joh. 1: v. 7. Hebr. 9: v. 14. & a Deo vita illa superius exposita donamur; hocque omne ex Christi promisso, & vitæ ipsius privilegii Joh. 6: v. 57. & 14: v. 19. &c.

CONCIO II.

474
Parasc. Prov. 18: v. 10. vid. Fasc. p. 444. In Textu occurrit eadem Davidis confidentia in nomen Dei; a cujus potentia & iustitia, privata exclusâ, Rom. 12: v. 19. Hebr. 10: v. 30. vindictam unice petit.

TEXT. Psal. 94: v. 1, 2.

E *Xord. Jer. 15: v. 15. Ardentissimum Prophetæ suspirium ad Deum, de vindicta & auxilio impetrando contra hostes, fundatum (1) in Dei omniscientia. Adh. H&Ere tu west thet/ sc. tam hostium superbos insultus, quam R. Manassis & populi pravariationes vers. 4. obque iudicium iræ ipsis determinatum. vers. 5, 6, 7, 8, 9; quare & Propheta in præcedenti cap: ter preces profundas ad Deum fudit suo & populi nomine, præsertim cum ignis iræ Divinæ adeo jam super ipsis arderet; ut populi desertionem in hostium manus certo minaretur, vers. 14. non tamen gratiam suam adhuc averteret Deus, quemadmodum iuste statuit cap. 16: v. 5, 13. quam quinque hic vicibus anxie petit. (2) In contumelia ipsis propter Deum illata; cum enim iuxta nomen Dei nominarentur, vers. 16. fugerentq; consortium irrisorum v. 17. contumeliam patiebantur a violentis oppressoribus, quare votorum summa eo tendit, ut hostibus vindictæ & iræ calicem præberet Deus, hâmnas of vppâ wâra sörföhlare / södrög icke tina wrede öfwer them. Eodem spiritu & ardore, David in Textu opem & vindictam divinam implorat, qui proponit*

*Supplicationem Davidis ad impetrandam vindictam
 Div: de hostibus, ubi not.*

I. Supplicationis ardor;

II. Cause impellentes Deum ad ulciscendum.

David precum Magister optimus, qui solus instar veri adoratoris, Patrem coelestem in spiritu & veritate adorare discivit, Joh. 4 v. 23, 24. In præsentî Psalmo manus sanctas ad Deum tollit, sine ira & dubitatione 1. Tim. 2: v. 8. *Sine ira*, quia Deo dat, quæ sua sunt, vindicta tempus, modum & gloriam, Rom. 12: v. 19. *Sine dubitatione*, quia ipsius supplicatio in sinu Divinæ omnipotentis & iustitiam recumbit, sumo nunquam præ se fert.

I. *Ardorem, qui (1) consistit in devota Dei compellatione.* *Hebreus* 1148
Gud/גוד — *א* ubi tam ipsius Dei essentiam, cum omnibus ejus attri- 192
 butis, præcipue misericordiam firmâ fiduciâ respicit, quam etiam Divinam
 potentiam & virtutem exprimit, quod non tantum vellet, verum etiam
 posset supplicationem ipsius exaudire & gratiosum ferre auxilium.
 Fundamentum veræ supplicationis, hic ponit Dei gratiam & potenti-
 am, cum firma & sincera fide. Hujus toties in Psalmis meminit,
 Ps. 103: v. 8, 9. &c. *NE.* vers. 6. & 145: v. 8, 9. *Exod.* 34: 6. gratia cum
 potentia conjungitur, *Jer.* 32: v. 17, 18, 19. *conf. Es.* 9: v. 5. (2.) *In fiduciâ*
communesactione, (a) betee tig/הפיע illustris appare. Deum, qui ob
 ipsius peccata, se huc usque occultavit, jubet jam se tenebris iræ
 suæ, cum gratia illustri procedere, nec amplius ad suspiria ipsius quasi
 dormire, auxiliumque Divinum subtrahere. *Jer.* 14: v. 9. sed jam illustris
 apparere ipsi in auxilium, hostibus in terrorem. Certus erat de gratia
 Dei sui, fidei Heros, David; Quamobrem quasi imperativè Deum allo-
 quitur & quasi vim Divino infert cordi, *Math.* 11: v. 18. *conf. Psal.* 80: v. 2.
Deut. 33: v. 2. (3.) *uphòg tig/הגשג extollere,* quasi ex loco depresso,
 in quo delitescis, quia peccata nostra ad cælum usque adscenderunt
 & vindictam super nos clamant, *Gen.* 4: v. 10. & 18: v. 20. Tu tamen
 O Deus! extolle brachium dextræ Tuæ & frange violentiam hostium
 Tuorum; quia illi diu satis nullam Tibi esse potestatem, nullamque
 curam hæreditatis Tuæ, implè sibi periculum habent, *conf. Ps.* 7: v. 7. &
 67: v. 6. *Es.* 53: v. 10. (4.) *wedergäll them/על reddere retribu-*
tionem. Excitatus quasi jam Deus, jubetur parl, ac supra, fiducia, impera-
 tive, pœnas de hostibus ipsius sumere, ut proportio esset inter ipsa; &
 immanem hostium insolentiam. *vid. Psal.* 28: v. 4. *Joel.* 3: v. 4. cum ita
 præfractè mandata Divina ab impiis contemnuntur, verè Ecclesiæ mem-
 bra impiè conculcantur, Ideò qui sine privato partium studio, vindictam
 Dei in hostes vocant, non transgrediuntur Christianismi limites, sed vin-
 dictæ gloria Deo offertur, *conf. Ps.* 28: v. 5.

II. *Causas, impellentes Deum ad puniendum tam graves peccatores;*
 David stitis prægnantes ponit. (1.) *Vindictam Deo adscribendo,* quemad-
 modum bis in Textu legitur: *Gud/הויללום הַמַּנְדֵּן תִּלְשֶׁרעו* *Deo adscrib.*
אל-נקמת *Deus ultionum.* Tu, Deus vindex, cui proprio Divino
 jure vindictæ competunt, imò omnes, sine ejus nutu nulla juste susci-
 pitur, *Deut.* 32: v. 35. *נקמת* talem retributionem infert, quando,
 quasi

quasi jure talionis, delinquenti iusta infligitur poena, Pl. 79: v. 28. Jehova
 vnam autem Deum ultionum, in plurali vocat David; quod multi ipsi sunt
 ad ulciscendum via, aut per res inanimatas, aut per homines, Psal. 18:
 v. 48. Jud. 11: v. 36. 2. Sam. 4: v. 8. Syr. 40: v. 33-37. Titulus hic Dei
 Majestaticus repetitur, per epizeuxin, ob hostium insolentiam, non
 sine peculiari emphasi; vult namque Psalter revocare Deo in memori-
 am suam, tum officium, tum priora facta gloriosa, ne aliter jam se-
 gereret, quam antea gesserat misericors Deus, vid. Pl. 93: v. 3. &c.
 Non hic sola potestas in Deo vindicandi suorum injurias, verum et
 actuale exercitium omnino intelligendum; quod tot bella, quae ipse Domi-
 nus gesserat & confecerat, conlose probant. (2) *Judicem universalem ipsum*
appellando. Tu Beridenes Domare, וְיָנִיךָ שֹׁפֵט יְהוָה Judex terra. A sole-
 nni hoc Divino officio, quasi à majore ad minus, ad speciale justitiae
 & ira Divinae judicium contra impios, descendit David, & talem, filiali
 in auxilium Domini fiducia, format conclusionem: Tu Jehova, Deus
 qui totum terrarum orbem immensa Tua sapientia & potentia olim
 judicabes, qui etiam omnium terrae incolarum, qui vixerunt, vivunt aut
 victuri sunt, facta & dicta accurate noscitis, Tu facili negotio hoc ma-
 nuum tuarum opus, oculos Tui Tuorumque, in momento perdere pos-
 ses. Pl. 79: v. 12. & 75: v. 2. & 92: v. 9. 1. Mos. 18: v. 25. Joh. 5: v. 23. &c.

Usus. Discamus hinc, quod primo poenitentiali die propositum fuit
 in Deo aquiescere, omnem curam in ipsum projicere, tempore angustiarum,
 praecipue hoc calamitatis tempore, cum insolentes hostes capti-
 vibus nostris superbe insultant; Ipse judicabit causam suam suorumque;
 Deus exaltabitur inter gentes, &c. Pl. 46: v. 11, 12. REGI Clementissimi
 dabit ultiones & coërcebit populos sub ipso; liberabit nos ab hostibus
 nostris, à viris violentiae eripiet nos. Psal. 18: v. 48, 49. Quiescamus
 modo nos a validis & regnantibus inter nos peccatis, Gen. 18: v. 20.
 Rom. 6: v. 12, 14. a privata vindicta, Rom. 12: v. 19. ab impia licentia ju-
 dicandi vias & judicia Domini, ipsiusque veritatem in nostram con-
 demnationem pervertendi, Jer. 5: v. 12, 13. 2. Petr. 3: v. 16. ita in iudicium
 non veniemus, Joh. 5: v. 24. sed in hoc & venturo seculo, verba victo-
 riae de hostibus, tam temporalibus quam spiritalibus, cantabimus ex
 Psal. 47: toto. &c.

CONCIO III.

Paraf. Psalm. 51: v. 9. vid. Falc. p. 915.

TEXTUS Rom. 8: v. 7, 8, 9.

Exord. 2. Cor. 5: v. 17. Hominem renatum & verè poenitentem, describit Paulus quoad felicem ipsius statum. A sordibus enim antiqui hominis, *spiritu & aqua regeneratus*, Joh. 3: v. 6. in Christo & Christi est, 1. Cor. 3: v. 23. per firmam in ipsum fidem, 2. Tim. 1: v. 13. individualem meriti ipsius applicationem, Gal. 2: v. 20. *Nova creatura est, non quoad substantiam, sed secundum vires animæ*, Eph. 4: v. 23. *Nova creatura*, quod renovatio nostra fiat, absque ulla aptitudine vel auxilio virium nostrarum, per Verbum & Sacramenta, quemadmodum eadem verba de fructu Evangelii, tempore N. T. prolata sunt, El. 49: v. 19. & 67: v. 17. & de beatorum gloria Apoc. 21: v. 5. ita creatio secunda, (conversio &c.) novam hanc creaturam, Christi gloriæ participem redderet, ita quidem ut *τὰ ἀρχαῖα*, antiqua transirent, verus homo submergeretur, & novus exurgeret, qua novitatem fidei & vitæ; dominium antiqui hominis telleretur. Novus autem fit homo qua justificationem. quando remissionem peccatorum consequitur, *quia justitia Dei efficimur in Christo*, Phil. 3: v. 9. qua sanctificationem, qua transiit verus ignorantia mentis, perversitas cordis, *ἀνάγκη* affectuum & membrorum omnium, & opera sunt nova. In renovatione itidem antiqua transeunt, cum mens renovatur, membra veteris hominis mortificantur, novusque prodit, Joh. 3: v. 5, 6. Hæc omnia cum hominem spiritualem & novum describant, ex Textu perpend:

Discrimen inter veterem & novum hominem.

Votum Eph. 3: v. 16, 17, 18, 19.

Apostolus, postquam in precedentibus multa in hanc rem disputationem, & præcipue, justificationis gratiam solatii plenam, Romanorum animis profundè instillasset, ostendit justificationis fructus, non in carnis operibus, sed in novitate vitæ consistere, c. 6: v. 7, 4. & debere justificatos non secundum *carnem*, sed secundum *spiritum* ambulare. c. 8 v. 1. quid utrumque sit, in Textu docet, ostendens:

I Carnis / veteris hominis discrimen à novo, quod consistit in eo. (1) Quod ipsius sapientia vel sensus, sit inimicitia adversus Deum;

B

cum

173
1149

1150
9411
cum enim ex carne fit, quæ carnis sunt sapit, vers. 5. utcumque enim τὸ Φρόνημα τῆς σαρκός, hic loci & alibi, denotet sapientiam & intellectum hominis irrogeniti, hujus naturalem iudicii acrimoniam, & concludendi solertiam, omneque quod optimum in ipso est, quæ revatus non est, tamen cum hoc non sit spiritus, destituitur hujus fructu, vita & pace. vers. 6. *stultitia enim apud Deum*, 1. Cor. 3: v. 19. imo contra ipsam ἐχθρὰ, inimicitia in abstracto, vetus ille homo non tantum concretivè est inimicus Deo, quemadmodum homines sibi invicem, verum ipsa hostilitas, talis quidem quæ omnem humanitatis sensum exuit, & in effrenem vertitur rabiem contra ipsam Deum, & essentialem ipsius, sanctissimamque sapientiam. (2) Conjuncta est cum *summa repugnantia*. Rebello hæc τὸ Φρόνημα τῆς σαρκός, eo peior & vitiosior est, cum *superbo modo* contra *obiectum Sacrum* tendat, ἔχ ὑποτάσσεται, non subjicit se, non patitur duræ impœnitentiæ cervici, in fermenti antiqui, malitiæ & improbitatis subactionem. 1. Cor. 5: v. 7, 8. saluberrimum legis Divinæ jugum imponi, sed instar ferocis equi, vel immorigeri tauri, id ipsum excutit, adeo ut non feratur qua monstrat lex, sed ut ne quidem ferri possit, ac ipsi subiecti; nam, quia carnalis est, ex naturali corruptione non potest legi obedientiam præstare, sed ἀσέβεια in contrarium & fit rebellis, hoc omne ob vim ingenitæ prævæ concupiscentiæ, unde discrimen (3) oritur, quod *Deo non placeat*: ratio additur supra memorata, quia *carnales sunt*, cum enim non habeant spirituales illam *δουλοῦσιν* τῷ καλῷ καὶ κακῷ, 1. Thess. 5: v. 21. nec quæ *spiritualia sunt*, *spiritualiter judicare sciunt*; 1. Cor. 2: v. 13. non percipiunt ea quæ sunt Spiritus Dei, 1. Cor. 2: v. 14. adeoque nec Deo placent; quia abest beneplacentiæ requisitum, *fides*, cum sua vita Christo, H. br. 12: v. 6. Sequitur proinde necessario (4) *Discrimen*: *privatio spiritus Christi*. Idem hic bonus intelligitur Spiritus, quem Paulus hoc vers. *Dei Spiritum* vocabat; tertia S. S. Trinitatis Persona, qui a Patre & Filio ab æterno procedit, & ab utroque in tempore mittitur; hoc jam caret hospite, quia spiritum, carnis operibus *extinguunt*, 1. Thess. 5: v. 19. *contrisunt*, Eph. 4: v. 30. adeo ut non sint *ipsius*, nempe cujus spiritum non habent, h. e. Christi, non sunt ipsius per justificationem, nec ejus Spiritus per sanctificationem, quare nec per filialem adoptionem. Gal. 4: v. 6. nec per salvationem, sed uti peccati sunt mancipia, ita filii iræ manent Eph. 2: v. 3. & tandem æternæ damnationis, Joh. 17: v. 12.

1257
77

II. *Discrimen novi hominis a veteri: unum in Textu est, sed præcipuum, quod omnia hominis novi attributa includit: Inhabitatione Dei Spiritus. Quem admodum autem jam cum regentis Apostolo res est Romanis, causam mundationis animi inhabitantem Spiritum S. constituit, quod argumentum à posteriori est, per effectum enim se prodit, & justificationem stabilis. Non autem ad ex tantum cum ipsis agit Spiritus Sanctus, qualis etiam operatio esse potest apud non renatos, sed in regentis habitat, quæ inhabitatio omnia consilia, discursus, studia atque actiones ipsorum moderatur, & ad salutarem effectum promovet. Hanc proprietatem adeo certam & infallibilem esse indicat, ut nec renati, nec per fidem Christo insiti sint, qui motus Spiritus Sancti non animadvertunt. Istorum opera jam Deo placentia sunt, quia in carne non fiunt, sed in fide, in ætium erumpunt ex suggestionibus & bonis Spiritus Sancti motibus. vers. 14. unde quotidiana ipsis cum Christo mora. 1. Cor. 15: v. 31. Rom. 6: v. 8. Phil. 3: v. 10. quod ut præstare valeant, gratia Dei, in qua stant, efficit: quam promeruit, & conservat utraque officii Christi Sacerdotalis pars, sufficiensissima satisfactio, & intercessio 1. Joh. 2: v. 1. & Spiritus S. *συναγωμοὶ ἀλάλητοι*, Rom. 8: v. 26. &c.*

*Ufus: Videmus ex hoc discrimine miseriam carnalium, gloriam autem & prærogativam spiritualium hominum. Priorum vea stigia angue pesus fugienda nobis, posteriorum consortium indefesso studio querendum. Non secundum carnem sed secundum spiritum ambulabimus, vers. 1. hoc autem unice à Deo & ejus expectandum Spiritu, non à viribus liberi arbitrii, hic plane captivi, vers. 7. Eph. 2: v. 5. Col. 3: v. 3. *Φρόνημα τῆς πνεύματος*, firmo proposito, indefessoque quotidiano exercitio, expectandum. 2. Cor. 4: v. 16. sapientia hujus seculi, quæ carnalis est, releganda. 1. Cor. 2: v. 6, 14. per veram poenitentiam, hac impura peccatorum ætate, justitiam fidel non operum arbitrium, Rom. 4: v. 13. quæ postmodum si vera erit, indivulso nexu sanctificationem comitem habebit, cujus Auctor nos postmodum obsignabit in diem liberationis, Eph. 4: v. 30. *sinceros & inoffensos præstabit in diem usque Christi*, Phil. 1: v. 10. ad*

finem usque nos confirmando, quo irreprehensibiles simus in die Dom.
nostri JESU CHRISTI, cuius communiōe postmodum non interrup-
ta fruemur, 1. Cor. 1: v. 8, 9. &c.

Die IV. a. d. 13. Augusti.

CONCIO I.

Parasc. Jer. 10: v. 24. apposite ad Textum applicari potest. vid.
Fasc. p. 52. &c.

TEXTUS Apocal. 3: v. 19.

EXord. peti potest a Dei consuetudine, cum enim ad seriam poe-
nitentiam peccatorem vocat, immittit ipsi primum castigatio-
nem suam, qua cor emollit & pręparat ad poenitentiam:
Exemplum habes in omnibus sanctis pręcipue in Davido, vid. omnes
Psalms poenitentiales. NB. Psal. 32: v. 4. & 38: v. 3, & 4. hanc casti-
gationem serla apud ipsum excepit poenitentia, Psal. 119: v. 72. NB.
Orat. Manass. Job. 4: v. 6. Tob. 3: v. 13. &c. Johannes in Textu id
ipsum tradit, proponens:

DEUM optimum poenitentia Magistrum:

I. In paterna castigatione.

II. In sincera ad poenitentiam admonitione.

DEUS omnium Magister & Pater, Eph. 3: v. 15. multum cum pa-
tribus naturalibus commune habet, pręsertim in castigando & ad-
monendo, Hebr. 12: v. 7. hujus certiores nos reddit Textus, sistens no-
bis Deum:

I. In paterna castigatione. Occupatus jam est Testis fidelis vers.
14. verus DEI Filius in emendando Laodiceensi Angelo, qui in do-
ctrinę puritate, & vitę sanctitate, tepidus erat, vers. 16. dignissimus
proinde castigatione, quam tamen non ex ira & poenę cupiditate
instituit, verum ex intimis amoris visceribus: The iag distar, &c.
ὄσθ' εἰαυ Φιλῶ, quoscunque amo: ostendit omnibus, nullo excepto,
hanc paternam castigationem destinatam esse, non a gravi quodam
inimico, sed a Seipso, hocque non in ira, sed in misericordia, Psalm.
103: v. 13. qui intensissimus amor, quemadmodum Divinus est, ira
in objectum tendit, in illorum salutem, qui diuturnis peccatis viam
ad

175
1153

ad illam præluferunt. 2. Tim. 2: v. 25, 26. Hanc castigationem instituit Deus, them agar sagi tam reali quam verbali modo: reali crucem & calamitates immittendo; verbali, verborum correctione; utrumque enim significatum ἡ ἐλέγχειν in N. T. habet: Joh. 8: v. 46. 1. Tim. 5: v. 20. 2. Tim. 3: v. 16. Legis hic rigor etiam includendus, ad cuius tenorem opera Laodicensis Angeli examinanda erant & ipse nuditatis convincendus, vers. 17. Elencho, instar fidi Magistri, παῖδας, ὅς ἡνάψεν disciplinam addit, ut vicissim in rectum veritatis & timoris Domini tramitem, à quo aberratum erat, reduci possit, 1. Cor. 11: v. 32. Hebr. 12: v. 7. Job. 5: v. 17. ex quo fonte hoc provenit, vid. Prov. 3: v. 11. Hebr. 12: v. 5, 6. NB. Fasc. p. 177. & 426.

II. In sincera ad poenitentiam admonitione: consistit hæc (1) in spiritali zelo, ζήλωσόν ἄν, zelum exerce, tam pro Dei gloria, quam omisit, ad idola hujus mundi, & ad ipsius Deum currendo, 2. Cor. 4: v. 4. quam pro propria salute, pro prima fide, 1. Tim. 5: v. 12. charitate & operibus prioribus, Apoc. 2: v. 5, 4. h. e. pro fervore in Christianismo, hocque incallescendo quasi; ζήλος enim, ardentem amorem, qui in sui consortium alium non admittit, nec in alium quam in unum tendit. Infero idque tam ad poenitentiam, quam ad crucem war stitig conf. Num. 11: v. 29. Psal. 69: v. 10. (2) In seria poenitentia, μετάνοησόν, βάτρα tighi non externo pharisaico modo, sed interna animi cordi que transmutatione in melius, Rom. 12: v. 2. post serium ob commissa peccata dolorem, non tuis, sed gratiæ viribus, Jer. 31: v. 18. Ezech. 36: v. 26. Psal. 51: v. 12. conf. Fasc. p. 507. &c.

Ufus: Ostendit Textus insignem Φιλανθρωπίαν clementissimi DEI, quam nec peccatorum multitudo diminuere valet. In hac rem cumularim S. S. oracula habemus, Danda ergo corda & aures castigationibus & disciplinis Divinis, cum & hoc poscat Sp. D. Job. 5: v. 17. Prov. 23: v. 25. & maximam secum habeat utilitatem, 1. Cor. 11: v. 32. NB. Hebr. 12: v. 10. Job. 5: v. 18, 19. Praestat a Deo corripi propter peccata, quam foveri & ad poenam saginari, Job. 21: v. 17. Pl. 73: v. 18. Jer. 12: v. 1, 2, 3. Carni non blandiendum, nec pharisaica justitia, instar Laodicensis Angeli, nostra regenda nuditas, confiteamur semper, contritionis sinceritate & poenitentiae veræ humilitate, miseriam, egestatem, caecitatem & nuditatem spiritualem, vers. 17. & consulenti nobis obtemperemus, emense precum ardore, & fide immaculata, aurum verbi

1154

Divini, Nb. igne purificatum ex igne, ut disceramus, & induamur vesti-
mentis albis, (innocentiâ Christi) quo non manifestetur pudor nuditatis
nostre, (peccata) vers. 18. Præcipue animarum Pastores, zelotypi erunt
pro Dei Zelotis honore, elenchum prudenter cum sale legis urgendo,
nec tepiditate aliqua, præpostere & injusto tempore, Evangelii dulce
oleum, duris cordibus & cauteriatis conscientiis impendant. Matth. 7. 6.
memores istius Paulini 2. Tim. 4: v. 2. quo ipsi cum auditoribus vi-
vant. Hebr. 12: v. 9. Christi sanctitatis participes fiant. vers. 10. &
tandem in præmium, tanquam verè exercitati, cum ovibus justitiæ
fructum pacificum recipiant. conf. Fasc. 208. seqq.

CONCIO II.

TEXTUS Hof. 11: v. 8, 9. elaboratus Die I. Conc. III.
Anno 1667. vid. Fasc. p. 33.

Argumentum de misericordia Divinæ, etiam in media ira,
quod quotannis recurrere solet, sæpius in Fasciculo tractatum repe-
ries, vid. p. 281. ad Hab. 4: v. 2. &c. In usibus, hoc calamitatis tempore,
non omitti potest deprædicatione misericordiæ Divinæ, quod licet pec-
catorum mensuram implerentur, adeoque idem iudicium quod Adæ-
ma & Zeboim promeruimus, in quod iuste cum vicinis incurrere de-
buimus, tamen nostri adhuc instar Ephraim, miseretur Deus: Valis-
dum est hoc argumentum ad instillandam poenitentiam.

CONCIO III.

Parasc. Syr 47: v. 9. Encomium Davidis ob laudes Deo cantatas.
Not. 1. *Causam laudis*, sunt opera Divina & quidem omnia. Multa, imo
infinita sunt opera Dei, Job. 5: v. 9. Pl. 40: v. 6. hic tamen opera erga
Davidem ibi specie præstita intendit Syracides, cuius & ipse David memi-
nit, Pl. 66: v. 16. præcipue laudes Deo cecinit ob liberationem ab hostibus
Pl. 18: v. 18, 19, 20. quod præcedentes versus etiam probant. 2. *Objectum
laudis*, est Sanctissimus & Altissimus, qui solus hoc præstare potuit, Pl. 18:
v. 1, 2, 3, 4. *Deus Zebaoth fortis in bello*, Pl. 24: v. 8. 3. *Modus* est notabilis,
p̄p̄ua doçrs, verbo gloria med en dâgellig Wiso / tam interne in corde,
vers. 10. quam externe devoto cultu Divino, hymnis & instrumentis
vers. 11-12. Videtur Syr. intellexisse Speciatim Pl. 45, qui per excellentiam
Laus Davidis vocatur, Parem Deum laudandi ardorem in Textu habes.

TEX.

Exord. Psal. 20: v. 7. Fasc. pag. 615.

Propos. *Protectio Regis, Divina laudis argumentum.*

Multæ quidem fuerunt Davidis calamitates, quas, ex parte ut Christi typus, expertus fuit; nulla autem ipsi immittebatur vehementior hostium violentiâ, hæc tam querelæ, quam laudis Divinæ argumentum toties in Psalmis ipsi præbet. Posterioris genuinum & insigne exemplum in præsentî Textu habemus. Ita autem *Divina protectio, Divini laudis argumentum ipsi præbet*: ubi notand.

I. *Promissio laudis*: quæ (α) *Spontanea* est; Gudh jag wil ic. Novit David coactas laudes Deo non placere, sed libere ipsum delectari spiritu, quam laudem Divinus Spiritus in suis operatur, 2. Cor. 3: v. 17: quam libertatem Deus in sacrificiis jam olim amabat, Lev. 7: v. 16. Deut. 12: v. 6. & 23: v. 23. NB. Pl. 119: v. 108. Hæc in laudes Divinas pronitas, maxime sincera fuit, & sine omni fugo, Pl. 108: v. 1. Plena fide; adscribere videtur David hoc laudis studium propriæ voluntati, quod tamen, uti precum partem constituit, ita non est absolute nostri arbitrii. Rom. 8: v. 26. sit autem id ob herolcam ipsius fidem, qua certo novit hoc suum sacrificium Deo placere, & ob exauditionis certitudinem, Ps. 10: v. 10. & 120: v. 1. (β) *Inrensißima*. Jag wil siunga Tig en ny Wiso. quia dirigitur ad Deum, quem verl. i. Petram suam vocavit. conf. Pl. 18: v. 2, 3. Quia v. ipsum laudis genus duplex est & maxime acutum, ore & re. Os, in canticum erumpit & quidem novum, tam ob beneficii Divini ubertatem & novitatem, quia quoties Deus ipsam e manibus hostium liberavit, toties novum in ipsum contulit beneficium; quam ob laudis novum modum, cujus variationem omnes testantur Psalmi, conf. Pl. 33: v. 3. & 40: v. 4. & 96: v. 1. 98: v. 1. vid. Fasc. p. 323, 552. &c. Re etiam in laudes Divinas it, instrumentis musicis, quæ hic gemina ponuntur: 1. *Psalterium*, instrumentum musicum hoc fuisse, extra dubium est, structuram autem genuinam hodie ignoramus. 2. *Decachordum*, item instrument. mul. diversum a priori conf. Pl. 33: v. 2. & 92: v. 4. Copula hic intelligenda erit inter duo hæc instrumenta, quod magis emphaticum est, & describit Davidis ardorem intensissimum, ut concertus musicus etiam augetet, & significaret spirituum ipsius in Deo læticiam, ut adeo interne & externe Deum suum laudaret. conf. Pl. 33: v. 2. 103: v. 1. &c.

II. *Laudis argumentum & causa, est protectio Regum.* Personam

1156
hic pro more in Psalmis recepto, mutat David. De seipso in priori locutus est versus, hic autem sibi socios omnes pios habet Reges, quorum gloriosa à Deo salus, omnino nova cantica meretur, & hic præcipua laudis Divini est causa. Consistit autem hæc salus in liberatione ab hostibus, quibus & periculis aliis sublatis, Deus communem tranquillitatem suis restituit. Victoria de hostibus non est minima temporalis felicitatis pars: in Scripturis autem *salus* sæpius pro *victoria* ponitur, Jud. 15: v. 18. Prov. 21: v. 31. & 24: v. 6. Ps 20: v. 6. Exod. 14: v. 13. Explicat ulterius se ipsum David, ostenditque se tanquam verum Dei unicum, numero Regum inclusum fuisse, & ab universalis victoria ad specialem propriam descendit, nominans se *servum Dei*, conf. Ps. 143: v. 12. id fuit autem vario modo, fide, doctrina & vita. Unde liberatus fuerit, indigitur *gladii* nomine, à *gladio malo*, hic *propriam & impropriam* hoc loco habet significationem; a gladio hostili eripuit ipsum, non tantum. Deus, verum a morte quavis, a eruentæ periculo præsentissimo, Ps. 22: 21. a calamitate & anxietate, Ps. 116: 4. v. 8. &c.

Ufus. Dei celebratio Christianorum obligatio. Deum celebrandi multas habemus causas: præcipue hæc vice tres: 1. Quod *gratiam penitentis* nobis concesserit: qui autem cor suum non immutavit, nec penitentis gaudent fructibus, sciant ipsorum laudes & preces peccatum esse, Ps. 109: v. 7. 2. Quod *Servum & Unicum suum Clementiss. Regem* nostrum instar Davidistum præstat; quem etiam David in presenti cantico includit, & nomine ipsius laudes Deo cavet, ob victorias reportatas ab hostibus; majore jure nos subditi, Deum celebrabimus pro tanto Rege, votentes intimis suspiriis, velit Deus Zebaoth ipsi tanquam Davidi *certam suam gratiam* servare, ipsi Angelum tutelarem & custodem semper dare. Ps. 20: & 21. toti: NB. Ps. 91: NB. v. 16. conf. Falc. p. 21. seq. 3. Quod nos a *gladio malo* liberet ab hostibus, ab horum irruptione &c. Ita autem claudatur in unicum penitentiale opus tanquam cras ad æternitatem abeundum esset. &c.

mendand. lit. A. pag. 2. lin. 2. lige duris. pag. 4. lin. 14. leg. 16. Julii. pag. 5. lin. 4. à sine, lege. Gen. 15. v. 6. p. 7. lin. 17. leg. extolle te. ibid. lin. 23. lig. redde retributionem. Leviora L. B. ipse corrigat.